

V Pravni praksi št. 41–42 z dne 25. oktobra 2018 je bil objavljen prispevek¹ dr. Janje Hojnik, ki v okviru načela medsebojnega priznavanja blaga opisuje primer opomina Evropske komisije Sloveniji v zvezi z omejevanjem pri namestitvi in uporabi aktivnih strelododov (Early Streamer Emission – ESE) na stavbah v Sloveniji. Prispevek enostransko obravnava omenjeno vprašanje in že prejucicira zaključke postopka.

Vinko Volčanjik,
mag. znanosti,
univ. dipl. inž. el.,
predsednik Upravnega
odbora Matične sekcije
elektro inženirjev
**Inženirske zbornice
Slovenije**

Načelo medsebojnega priznavanja blaga mora upoštevati slovenske pravilnike in zakonodajo

Preseneča vsebina članka, v katerem avtorica dr. Janja Hojnik podaja stališča in zaključke, po katerih bi podjetniki lahko terjali odškodnine. Takšno vnaprejšnje podajanje zaključkov tako s pravnega kot tudi s strokovnega (elektrotehniškega) vidika ni objektivno, saj je postopek še v teku, pri tem pa avtorica na račun evropske zakonodaje zanemari vsebino danes veljavnih predpisov. Preseneča tudi dejstvo, da avtorica prispevka ni povprašala strokovne institucije, **Inženirske zbornice Slovenije (IZS)** o dejstvih, vzrokih in dejanskem stanju, kakor tudi ne o vlogi in nalogah, ki jih izvaja **Inženirska zbornica Slovenije**.

Prispevek prav tako ne omenja naslednjih dveh pomembnih dejstev: Pravna fakulteta Univerze v Mariboru je v preteklosti že izdala Pravno mnenje o uporabi strelododov na slovenski trg in da je prodajo obravnavanih strelododov preprečevala administrativna praksa **IZS**. Trditev je zavajajoča in neresnična. V Republiki Sloveniji je sprejet in velja Pravilnik o zaščiti pred delovanjem strele. Podaja zahteve, ki smo jih dolžni upoštevati. Omenjeni predpisi podajajo pogoje in zahteve, po katerih in na kakšen način se lahko vgrajuje in uporabljajo inštalacija in oprema. Ob tem pa pravilnik nikakor ne omejuje ali prepoveduje prodaje ali montaže strelododne opreme ESE. Enako je tudi stališče **IZS**, ki od članov zbornice (pooblaščenih inženirjev) zahteva, da upoštevajo veljavno zakonodajo in predpise in se po njih ravna.

Francoski standard velja za slovensko ozemlje?

V članku je podana trditev, da je ministrstvo za gospodarstvo izdalo mnenje, da ne vidi zadržkov za dajanje proizvodov na slovenski trg in da je prodajo obravnavanih strelododov preprečevala administrativna praksa **IZS**. Trditev je zavajajoča in neresnična. V Republiki Sloveniji je sprejet in velja Pravilnik o zaščiti pred delovanjem strele. Podaja zahteve, ki smo jih dolžni upoštevati. Omenjeni predpisi podajajo pogoje in zahteve, po katerih in na kakšen način se lahko vgrajuje in uporabljajo inštalacija in oprema. Ob tem pa pravilnik nikakor ne omejuje ali prepoveduje prodaje ali montaže strelododne opreme ESE. Enako je tudi stališče **IZS**, ki od članov zbornice (pooblaščenih inženirjev) zahteva, da upoštevajo veljavno zakonodajo in predpise in se po njih ravna.

Prispevek nadalje navaja, da pristojne institucije in organizacije v Sloveniji zaradi slabega poznavanja prava EU povzročajo škodo gospodarskim subjektom. Pri tem pa ni omenjeno, da so te iste institucije dolžne upoštevati tudi pravo v Republiki Sloveniji (ki je v obravnavani vsebini v skladu s predpisi EU) in da so dolžne zagotoviti varnost premoženja, ljudi, živali.

Načelo medsebojnega priznavanja blaga v EU

Avtorica piše:

»Načelo priznavanja zahteva, da se na področjih, ki niso bila predmet harmonizacijskih ukrepov na ravni EU, na svojem ozemlju sprejme proizvode, ki so zakonito proizvedeni in dani na trg v drugi državi članici. Omenjeno načelo preprečuje ponavljanje primerljivih postopkov dokazovanja za zagotovitev čezmejnega dostopa na trg.«

Dejansko se stavek nanaša na postopek certificiranja opreme. Vsebina članka se nanaša na dejstvo, da je v vsaki projektni dokumentaciji treba za vso vgrajeno inštalacijo in opremo (in ne samo ESE) podati izračune in rešitve, ki zagotavljajo pogoje za pravilno namestitvev in uporabo. Pravilnik za strelododno zaščito omogoča načrtovanje rešitev po veljavni tehnični smernici »TSG-N-003 Zaščita pred delovanjem strele«, ki podaja usmeritve v skladu z evropsko sprejetimi standardi (CENELEC). Vendar pa pravilnik tudi omogoča uporabo rešitev v skladu z zadnjim stanjem gradbene tehnike, vendar le, če je zagotovljena izpolnitev zahtev pravilnika in vsaj enaka stopnja varnosti, kot jo zahtevajo omenjeni evropski standardi iz strelododne zaščite. To v praksi pomeni, da mora projektant prikazati in dokazati pravilno uporabo in namestitvev strelododnih elementov ESE oz. prikazati ustrežno sistemsko celovitost rešitve. Nikakor pa nihče (Ministrstvo za okolje in prostor, **IZS**, predpisi) ne zahteva ali predpisuje, da projektant preverja in dokazuje primernost proizvodov. Postopek dokazovanja sistemske rešitve in ustrezne uporabe proizvodov žal zaradi nepoznavanja mnogi pogosto zamenjujejo s pojmom preskušanja in certificiranja proizvoda.

Pravne podlage

V prispevku je navedeno, da je po načelu prostega pretoka blaga treba spoštovati tako načelo prepovedi diskriminacije in medsebojnega priznavanja proizvodov kakor tudi zagotavljanje prostega dostopa do nacionalnih trgov za proizvode EU. **Inženirska zbornica** nikoli ni preprečevala, omejevala ali prepovedala prostega pretoka blaga. Prav

¹ Hojnik, J.: O načelu medsebojnega priznavanja blaga. PP, št. 41-42/2018, str. 12-13.

tako članom nikoli ni prepovedala, da bi v svoje rešitve vgrajevali proizvode strelvodne zaščite ESE, kot se to lahko razume iz prispevka. Zahteva za upoštevanje predpisov in pravilno nameščanje ter doseganje predpisane sistemske zaščite pred delovanjem strele ne pomeni preprečevanja pretoka blaga, kot se to lahko zmotno razume iz prispevka, objavljenega 25. oktobra 2018.

Verjamem, da je treba ob pravnem vidiku pogledati na problematiko tudi z vidika drugih strok. Gre namreč za problem neustrezne uporabe lovilnikov ESE. Morebitna neustrezna raba in uporaba t. i. aktivne strelvodne zaščite kot »samostojne zaščite« namreč lahko pomeni neskladje s tehničnimi predpisi, veljavnimi v Republiki Sloveniji, če projektant ne prikaže, da bo sistemska rešitev dosegla ustrezno (zahtevano) stopnjo zaščite.

Dopustna in ne omejujoča je torej uporaba elementov ESE zaščite na način in po zahtevah Pravidnika o zaščiti stavb pred delovanjem strele, ki terja zagotavljanje ustrezne stopnje varnosti in zaščite.

Mnenja strokovnih institucij

Stališče **IZS** do sistemske uporabe katerekoli opreme strelvodne zaščite (in ne samo ESE) temelji na naslednjih strokovnih mnenjih:

- **Strokovno mnenje Elektro inštituta Milana Vidmarja, 2014:** Inštitut je mnenje o aktivni strelvodni zaščiti oziroma ESE lovilnikov izdelal za naročnika Inšpektorat Republike Slovenije za energetiko in rudarstvo. V ugotovitvah so podani razlogi, zakaj lovilniki ESE, na način, kot trdijo njihovi ponudniki, ne morejo nadomestiti klasičnega lovilnega sistema oziroma sistema zaščite pred delovanjem strele.
- **Strokovno mnenje Slovenskega društva za geoelektriko, statično elektriko in strelvode, 2014:** V mnenju so podana dejstva, da v tehnični smernici za zaščito pred delovanjem strele navedeni standardi v celoti temeljijo na strokovnih rešitvah, ki so jih izdelale strokovne delovne skupine mednarodne organizacije IEC² in CENELEC³ in jih je sprejela tudi Slovenija s potrditvijo kot članica teh evropskih organizacij. Slovenija jim je posledično ob sprejemu podelila tudi svojo oznako SIST. ESE sistemske izvedbe so bile v strokovnih krogih IEC in CENELEC v celoti zavrnjene, ker doslej niso dokazale propagiranih karakteristik. Niso bile potrjene in sprejete tudi v širših mednarodnih znanstvenih krogih kot npr. CIGRE.⁴
- **Mnenje CENELEC, 2014:** Mnenje podaja stališče do neenakovrednosti francoskega standarda NFC 17-102 z evropskim standardom IEC 6230. Mednarodna elektrotehnična komisija IEC in Evropski komite za standardizacijo CENELEC kot strokovni organizaciji, ki skrbita za izdelavo in uveljavitev evropskih standardov, sta v svojih sklepih zavrnili tako rabo lokalnega francoskega standarda za lovilnike z ESE prilagojeno glavo na kovinski palici kakor tudi vse druge podobne izvedbe ESE.

Uradni opomin EK – kršitev št. 2018/4003

Komisija podaja opozorilo, da naj bi morebiti obstajale ovire pri trženju, namestitvi in uporabi aktivnih strelvodov ESE

v stavbah v Sloveniji. V opominu podana stališča Evropske komisije so napačna, saj je izkazano nerazumevanje vsebin omenjenega Pravidnika o zaščiti pred delovanjem strele in nerazumevanje ciljev tehničnih smernic. Pravidnik omogoča uporabo drugih rešitev iz zadnjega stanja gradbene tehnike, če zagotavljajo vsaj enako stopnjo varnosti kot projekt pripravljen z uporabo tehnične smernice. Seveda mora v tem primeru pooblaščen inženir prikazati omenjeno enakovrednost (enakost), kar nikakor ne pomeni posega in stališča do samih uporabljenih elementov.

Komisija v nadaljevanju podaja, da obstajajo morebitne omejitve glede trženja, namestitve in uporabe sistemov aktivne strelvodne zaščite ESE, ki izhajajo iz pogojev sedanjih nacionalnih tehničnih predpisov na tem področju. **IZS** ugotavlja, da nikakor ne obstajajo omejitve glede trženja, namestitve in uporabe sistemov aktivne strelvodne zaščite ESE. Prav tako v Republiki Slovenija ne obstaja prepoved prodaje in uporabe izdelkov ESE zaščite. V Sloveniji tudi ni predpisa, ki bi prepovedoval namestitve in uporabo izdelka kot samostojne zaščite pred strelo.

Enako ni upravičena trditev, da je nujno za vsako posamezno namestitev sistema aktivne zaščite pred strelo zahtevati, da se dokaže, da izdelek, ki se zakonito trži v drugih državah članicah, zagotavlja enakovredno raven varnosti kot izdelek, skladen s slovenskimi tehničnimi pravili. Preverjanje namreč ni namenjeno izdelkom, ampak načinu vgradnje in doseženim rezultatom načrtovane zaščite. Gre za preveritev izpolnjevanja bistvenih zahtev za objekt, ki je predmet projektiranja kot celote, in ne (gradbenih) proizvodov, iz katerih je zgrajen.

Zaključek

- Veljavna Pravidnik o zaščiti stavb pred delovanjem strele in tehnična smernica TSG-N-003 Zaščita pred delovanjem strele sta uraden in veljaven pravni akt ter sprejeto navodilo. Pravidnik je bil izdan ob upoštevanju postopka informiranja v skladu z Direktivo 98/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov. Tehnična smernica je notificirana s strani Evropske komisije (Notification Number: 2012/528/SI). Pravidnik v sedanjih vsebini je že bil predmet presoje Evropske komisije, ki neskladja z evropskim *acquis-em* in zahtevami v Pravidniku o zaščiti pred delovanjem strele ni ugotovila.
- Pristojne (evropske, slovenske) strokovne institucije ne potrjujejo, da so rešitve po francoskem standardu NFC 17-102 enakovredne rešitvam po standardih skupin SIST EN 62305 ter SIST EN 62561.
- Proizvajalec v svojih navodilih ne dokazuje, da je vgradnja ESE zaščite po njegovih navodilih sistemsko najmanj enakovredna sprejetim evropskim standardom (po katerih so povzeti SIST EN 62305 ter SIST EN 62561).
- Inženirska zbornica Slovenije ne onemogoča ali kakorkoli ovira trženja in nameščanja ESE elementov.
- Inženirska zbornica Slovenije je dolžna zagotoviti varnost ljudi, premoženja in živali v največji možni meri.
- Inženirska zbornica Slovenije je kot strokovna institucija dolžna spoštovati pravni red Republike Slovenije in v njej veljavnih predpisov. Strokovno stališče Inženirske zbornice Slovenije je torej namenjeno preprečitvi neustrezne rabe aktivnih strelvodov, ki lahko pomeni nevarnost za ljudi, objekte, živali. Stališče **IZS** nikakor ne pomeni oviranja ali preprečevanja pri trženju aktivnih strelvodov.

² IEC – Mednarodna elektrotehniška komisija je mednarodna organizacija za standardizacijo, ki pripravlja in objavlja mednarodne standarde za vse električne, elektronske in sorodne tehnologije – skupaj imenovane »elektrotehnika«.

³ CENELEC – Evropski odbor za elektrotehnično standardizacijo je odgovoren za standardizacijo na področju elektrotehničnega inženirstva. Pripravlja standarde, ki pomagajo olajšati trgovino med državami, ustvarjajo nove trge, zmanjšujejo stroške usklajevanja in podpirajo razvoj enotnega evropskega trga. Ustvarja dostop do trga na evropski pa tudi na mednarodni ravni.

⁴ CIGRE – Mednarodni svet za velike električne sisteme je svetovna organizacija visokonapetostne električne energije. Ustanovljena je bila v Parizu v Franciji leta 1921. Osebe njegovih dejavnosti vključuje tehnične in ekonomske vidike električnega omrežja ter okoljske in regulativne vidike.